

ELEMENTARZ BEDNARSKI, CZYLI MODUŁY

to program zintegrowanych zajęć na poziomie ogólnym. Ponieważ jest nowy, prosimy o zapoznanie się z jego założeniami. Nowy program liceum przewiduje dużo godzin zajęć przedmiotów ogólnych – nie rozszerzonych. My zagospodarowaliśmy je we własny sposób – dzieląc nie na przedmioty, ale na tematyczne moduły. Moduły to elementy, z których każdy na swój sposób będzie tworzył swój obraz świata. Uważamy, że taka koncepcja ma kilka zasadniczych zalet, o których poniżej.

1. O CO CHODZI W TYCH ZAJĘCIACH?

Oto kilka podstawowych założeń programu:

- **NAUKA W DZIAŁANIU**

Dlaczego siedzieć w ławkach, ucząc się o świecie? Dlaczego tak wiele osób wie, co jest dobre, zdrowe czy ekologiczne, a mniej osób to robi? Może dlatego, że nauczyliśmy się oddzielać teorię od praktyki? Życie nie polega na siedzeniu w ławkach! Badajmy świat w praktyce, ucząc się wspólnie działać!

- **PRACA W GRUPIE**

Projekty realizowane w ramach „Elementarza” to trening pracy w grupie, szukania porozumienia, a przy okazji empatii i pracy z emocjami – taki trening każdemu się przyda. Właściwie każde życiowe zadanie zawiera w sobie jakiś aspekt społeczny i chcemy, by szkoła przygotowywała do życia. Więcej interakcji międzyludzkich to także lepsze poznanie się w klasie!

- **SZEROKI HORYZONT**

Dając o specjalizację w ramach rozszerzeń, chcemy równocześnie zadbać o szeroki horyzont – umiejętności i wiedzę pozwalające odnaleźć się w dzisiejszym świecie. Chcemy tworzyć nowoczesną szkołę ogólnokształcącą pozwalającą wyjść poza teorię i podział na przedmioty. Wierzymy, że lepiej sobie poradzą humaniści rozumiejący, czym jest genom, informatycy rozumiejących wagę emocji i współpracy międzyludzkiej czy historycy z doświadczeniem społecznym.

- **UMIĘJĘTNOŚCI MIĘKKIE**

Nauka w szkole nie służy tylko wgrzywaniu informacji na twarde dyski umysłów uczniów i uczennic. Chcemy, by nasi uczniowie i uczennice rozumieli świat wieloaspektowo, umieli go obserwować i wnioskować, myśleć niezależnie i krytycznie, współpracować ze sobą w różnych składach, decydować, działać kreatywnie i elastycznie. Dlatego w kontakcie ze sobą nawzajem i z realnym światem trenujemy potrzebne umiejętności.

- **KONTAKT ZE ŚWIATEM**

Działania prowadzone w ramach Elementarza to dużo nauki w praktyce – eksperymenty, obserwacje, wywiady, dyskusje, działania twórcze realizowane częściowo poza budynkiem szkoły. Pozwalają nie tyle uczyć się o modelu świata, ale o rzeczywistym świecie.

- **INTERDYSCYPLINARNOŚĆ**

Dla zrozumienia, a może jeszcze bardziej dla działania w rzeczywistości, konieczne jest łączenie dziedzin. Podział świata na przedmioty jest co prawda praktyczny i tradycyjny, ale powoduje wiele współczesnych problemów. Przykładem mogą być skutki oderwania ekonomii i ekologii. Dlatego w ramach Elementarza łączymy perspektywy wielu przedmiotów, a zajęcia prowadzi wielu nauczycieli/lek. Mamy nadzieję, że ucząc się w ten sposób nie tylko lepiej poznacie ważne zagadnienia, ale też wprawicie się w kojarzeniu i łączeniu informacji, by samemu tworzyć sobie całościowy obraz.

2. JAK TO JEST ZORGANIZOWANE?

Zintegrowany ogólnoszkolny program Elementarza składa się z 20 modułów tematycznych i zajmuje jeden dzień w tygodniu (piątek) przez dwa lata. Takie zajęcia są tematyczne i każdy temat zgłębiany jest przez 4 kolejne piątki. System uzupełniają 2 tygodnie rocznie przez 3 lata, kiedy realizowane są zajęcia dłuższe lub wyjazdowe. Zsumowanie godzin przedmiotów daje czas na działanie i głębsze wejście w temat.

3. CZEGO SIĘ NAUCZĘ?

Na zajęciach modułowych w ramach Elementarza nauczysz się podstaw wiedzy z wielu przedmiotów, umiejętności pracy w grupie, pracy projektowej, łączenia dziedzin, wnioskowania i wielu innych przydatnych umiejętności. Czasem możesz mieć wrażenie, że nie do końca wiesz, czego się uczysz albo że to jest zabawa. To nic groźnego! Nie trzeba się tego bać, ale spróbować aktywnie uczestniczyć w proponowanych zajęciach – chodzi nam o to, by były rozwijające w wielu aspektach jednocześnie.

4. JAKIE PRZEDMIOTY WCHODZĄ W SKŁAD?

W skład wchodzi przedmioty ogólne, czyli nie rozszerzone. Jest ich dużo: historia z historią sztuki, fizyka, plastyka i wiedza o kulturze, geografia, biologia, filozofia z etyką, informatyka, chemia, wiedza o społeczeństwie, edukacja dla bezpieczeństwa, przedsiębiorczość, psychologia. Przedmioty wchodzi w moduły w różnym stopniu, to znaczy część godzin niektórych przedmiotów realizowana jest poza elementarzem. W piątki zdarzają się również praktyczne zajęcia z chemii i angielskiego. Zajęcia z nauki o języku i języków obcych w różnym stopniu i na różny sposób nawiązują do modułów.

5. JAKIE SĄ TEMATY ZAJĘĆ?

Zajęcia modułowe w pierwszej klasie:

- **Nauka** – jak działa metoda naukowa? Jak badać rzeczywistość? (fizyka i inne nauki przyrodnicze, matematyka, filozofia, wiedza o kulturze)
- **Trwałość przeszłości** – jak przeszłość wpływa na dzisiejszy świat? (historia, filozofia, plastyka, wiedza o kulturze, historia sztuki)
- **Granice** – czy świat społeczny jest jednorodny? (geografia, historia, wiedza o społeczeństwie, historia sztuki)

- **Ruch** – jak porusza się człowiek, dlaczego i co to daje? (fizyka, biologia, psychologia, edukacja dla bezpieczeństwa, wf)
- **Wolność** – jak ją rozumiemy? Jak jej szukać? Co z nią zrobić? (filozofia, wiedza o społeczeństwie, historia sztuki, retoryka)
- **Seks** – jak łączą się kwestie biologiczne, relacyjne, kulturowe i etyczne? (biologia, filozofia z etyką, psychologia)
- **Populacja** – od czego zależy to, ile nas jest i co z tego wynika? Jak żyją inni i jak jesteśmy powiązani? (informatyka, geografia, historia, biologia, wiedza o społeczeństwie)

Tygodnie wyjazdowe w pierwszej klasie:

- **Bazy(JESIEŃ)** – czego potrzebujemy? Jak się zorganizować? Jak się poznać? Jak stworzyć grupę? (podstawowe kwestie dotyczące przetrwania)
- **Twórczość (WIOSNA)** – czemu tworzymy? Jak rozwijać w sobie twórcze podejście? (wiedza o kulturze, plastyka, zagadnienia techniczne plus wiele innych do wyboru)

Zajęcia modułowe w drugiej klasie:

- **Życie** – co to jest życie i jak je podtrzymywać? Jak działać w sytuacjach zagrożenia życia? (biologia, fizyka, informatyka, edukacja dla bezpieczeństwa, psychologia)
- **Klimat** – jak działa atmosfera ziemiska? Co się w niej zmienia i jakie są konsekwencje? (geografia, fizyka, biologia, informatyka, wiedza o społeczeństwie)
- **Emocje** – jak w dzisiejszym „cywilizowanym” świecie znaleźć miejsce na nasze dzikie emocje? (psychologia, biologia, filozofia, wf)
- **Kim jestem?** – czy to jest niezmiennie? i jak można o tym opowiedzieć? (filozofia, biologia, psychologia, przedsiębiorczość, historia sztuki)
- **Strach** – jak strach kieruje polityką? Jak polityka rodzi strach? (geografia, historia, wiedza o społeczeństwie)
- **Pieniądze i władza** – w jaki sposób się je zdobywa? jak są powiązane? Czy ekonomia jest bardziej podobna do filozofii czy fizyki? (filozofia, WOS, historia, geografia, historia sztuki, matematyka)
- **Informacja (Nauka 2)** – skąd czerpać wiedzę w dziedzinach społecznych i jak się porozumieć? (filozofia, historia, matematyka, historia sztuki)

Tygodnie wyjazdowe w drugiej klasie:

- **EKO (JESIEŃ)** – jak przystosowania kształtują organizmy? Jak organizmy tworzą ekosystemy i wpływają na środowisko? Jak obserwować i wnioskować? (biologia, geografia, psychologia, podstawowe kwestie dotyczące przetrwania)
- **Rowery (WIOSNA)** – jak prowadzić badania oparte na wywiadach? Jak rozmawiać? Jak rzeczy, o których się słyszy w mediach, wyglądają faktycznie w skali lokalnej? Jak opowieść pasuje do obserwacji? (wiele tematów do wyboru zahaczających o wszystkie dziedziny)

Tygodnie wyjazdowe w trzeciej klasie: ścieżki do wyboru, każda składa się z dwóch tygodni – jesiennego i wiosennego.

- **Człowiek – przyroda** – budowanie opowieści o człowieku z punktu widzenia przyrodniczego: o gospodarowaniu materią i energią oraz o rozmawianiu, przetwarzaniu danych i budowaniu grup. Dwa wyjazdy pełne eksperymentów – Gospodarowanie i Rozmawianie.

- **Warszawa/Lokalność** – budowanie opowieści o małej ojczyźnie z różnych punktów widzenia. Dlaczego Warszawa wygląda właśnie tak? Kto ją jak widzi? Co kształtuje małe i bardzo małe ojczyzny? Dwa projekty badawcze.
- **Było – jest – będzie** – jak przemiany świata wyglądają z lokalnego punktu widzenia? Jak wpływają na lokalne tradycje, społeczności i struktury przestrzenne? Jak widzą to ludzie wywodzący się z różnych tradycji?
- **Wymiana z Holandią** pozwoli na spotkanie z prowincjami obu krajów.
- **Zjeść i mieć** – jak zachowanie najcenniejszych elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogodzić z życiem społeczności lokalnych? Dwie wizyty badawcze - w polskich parkach narodowych.

6. OD KIEDY TO TAK DZIAŁA?

Elementarz w tym kształcie wystartował wraz z nowym czteroletnim liceum, ale jest kontynuacją wieloletnich działań naszych nauczycieli/lek prowadzących zajęcia interdyscyplinarne i eksperymentalne. Niektóre interdyscyplinarne moduły mają już długą tradycję (najwięcej wyjazd EKO – ponad 25 lat), a niektóre założenia powstały już na początku istnienia szkoły. Program kształtował się więc stopniowo, ale ostatnia reforma edukacji spowodowała, że przyspieszyliśmy nasze działania.

7. CZY TEN SYSTEM JEST DOPASOWANY DO ROZSZERZEŃ?

Moduły są uzupełnieniem dla rozszerzeń – pozwalają zdobywać podstawowe umiejętności i wiadomości potrzebne na rozszerzeniach, pozwalają poznać związki wybranego przedmiotu z innymi, są prowadzone przez wielu nauczycieli/lek rozszerzeń i przez to, że nie zabierają tak dużo czasu, robią miejsce dla rozszerzeń. Rozszerzenia ruszają od drugiej klasy i wtedy fakt, że dany przedmiot jest w Elementarzu, to dodatkowa okazja dla osoby rozszerzającej. W pierwszej klasie, jeśli ktoś zainteresuje się jakimś tematem modułu, może prosić prowadzących o dodatkowe indywidualne zadania.

8. CZY TEN SYSTEM ZWIĘKSZA LICZBA ZAJĘĆ?

Elementarz pozwala uczyć się wielu przedmiotów bez nadmiaru godzin i prac domowych. Godzinowo zajęć, których nie rozszerzasz w szkole, jest mniej niż w tabelce ministerialnej dzięki nakładaniu tematów z różnych przedmiotów. Z reguły nie ma prac domowych – to też oszczędność czasu i sił. Zajęcia wymagają natomiast więcej aktywności i pewnej elastyczności co do form i godzin zajęć. Jesteśmy przekonani, że ostatecznie w głowach zostanie dużo więcej.

9. JAK WYGLĄDAJĄ ZAJĘCIA?

Zajęcia wyglądają różnie zależnie od modułu. Dowiedzie się tego na początku każdego modułu. Zdarza się, że w ramach modułu są wyjścia i wyjazdy, zdarza się, że siedzimy cały dzień w jednej sali. Wtedy jednak staramy się różnicować aktywności.

10. JAK WYGLĄDAJĄ ZALICZENIA?

Zaliczenia różnych modułów wyglądają różnie i za każdym razem dowiedzie się tego na początku modułu. To projekty badawcze, prezentacje zdobytych informacji, zrobione zadania, przygotowane debaty, zapisane wnioski - z reguły podsumowujące grupową pracę. Na zajęciach trzeba zatem być, ale jeśli kogoś nie ma, może dostać specjalne zadanie lub skończyć w ciągu jednego tygodnia po skończonym module. Definitywne niezaliczenie modułu może oznaczać

potrzebę poprawiania cząstkowych jedynek ze składowych przedmiotów. Gwarancją powodzenia jest przede wszystkim chęć uczestniczenia, a osoby wytrwale unikające pracy mogą być wydzielane z grupy, by musiały się same zmierzyć z zadaniem.

11. JAKI JEST SYSTEM OCENIANIA?

Moduły nie są oceniane na stopnie. Ważniejsze jest dla nas udzielenie informacji zwrotnej i wnioski uczestników. Chcielibyśmy, by praca nie wynikała ze stopni, ale żeby była wystarczająco sensowna, wciągająca i grupowa, by motywować do działania. Zaliczenie modułu oznacza cząstkową 4 z przedmiotu, który wchodzi w jego skład. Niezaliczenie – cząstkową 1. Poza tym systemy oceniania z poszczególnych przedmiotów mogą być różne. Zależą też od tego, czy wszystkie zajęcia są w elementarzu, czy nie. Jeśli na przykład przedmiot wchodzi w całości w moduły i realizuje 4 moduły rocznie – ma 4 stopnie cząstkowe. Jeśli ktoś chce, może robić dodatkowe prace z przedmiotów, co wymaga osobistego ustalenia z prowadzącymi (szczegóły też w przedmiotowych systemach oceniania). Nie jest to w żadnym stopniu obowiązkowe.

12. KOGO PYTAĆ W RAZIE WĄTPLIWOŚCI?

Każdy moduł prowadzi kilka osób i można mieć wątpliwość, kogo i o co pytać. Jednak każdy moduł ma jedną osobę koordynującą pracę. Do niej należy się zgłaszać z wątpliwościami i pytaniami dotyczącymi danego modułu. Cały system Elementarza ma również osoby koordynujące, do których warto zgłaszać problemy i wątpliwości bardziej ogólne. Starszy rocznik ma już wiele doświadczeń za sobą, można ich pytać o radę. Ponieważ na modułach jest się w grupach klasowych, z wieloma problemami można zgłosić się do wychowawczyń/ców. Praca w ramach Elementarza stwarza wiele wyzwań międzyludzkich i z nimi można się zgłaszać do szkolnych psycholożek.

13. CZY WSZYSTKO BĘDZIE DOBRZE?

Mamy taką nadzieję i bardzo się staramy. Pracujemy w tym systemie od zeszłego roku i mimo różnych niedociągnięć oraz początkowej dezorientacji nas wszystkich eksperyment uważamy za udany. Rozumiemy, że praca w nowym systemie będzie wymagała od wielu osób przestawienia się i to może być dla niektórych osób trudne. Bardzo nas interesuje informacja zwrotna od Was. Pytamy o nią po skończonym module w anonimowej ankiecie. Dla nas sytuacja też jest nowa – w tym roku pierwszy raz w zajęciach będą brały udział dwa roczniki, w drugiej klasie wchodzi nowe tematy. Jesteśmy zatem w trakcie istotnej rewolucji programowej, którą mamy nadzieję wspólnie przeprowadzić. W fazie budowy potrzebujemy szczególnego wsparcia i wyrozumiałości!

14. JAK TO DZIAŁA W FORMIE ZDALNEJ?

Od marca tego roku musieliśmy przejść na zdalną formę pracy. Wymagało to od nas przeformułowania zajęć i nie pozwoliło zrealizować wszystkich celów dotyczących praktycznych i grupowych działań, ale pozwoliło różnicować formy pracy w ciągu dnia pracy zdalnej bez konieczności przełączania się uczniów/uczennic między przedmiotami. Nie wiemy, jakie ograniczenia narzuci nam pandemia w tym roku, ale wiemy, że chcemy spróbować przeprowadzić jak najwięcej zajęć w realu)